

ב' אייר תרצ"א
19 אפריל 1931
יום א'

פתח-תקנה

לפי מסקד מ.ס.פ.ת. ביום 13.4.31 - עבדו באותו יום

ב-20 אזורים הכוללים 307 פרטים ושטח של 13,949 דונם, מהם
7,570 נושאי פרי, 6,073 צעירים, 306 שקדים - 1,130 פועלים.
507 יהודים (פועלים 469, פועלות 38), ערבים 623. שכר עבודה
200 סא"י (ב-15 מקרים 175 סא"י) ליהודי, 80-120 סא"י לערבי.
במסקד לא נכלל כפר-גונים ועין-גונים. איזור השחר, שעבד בו
162 פועל כלול.

לפי המחלקה הסטטיסטית היו ביום 1.1.31 בפ"ח:

חברי הסחרות - 816 פועלים, 216 פועלות, 420 נשי עובדים -
ס"ח 1,460.

במשך שנה 1930 סוררו בפ"ח 314 עולים. בבחירות

לועידה החקלאית (ח' ניסן תרצ"א) הצביעו בפ"ח 1,089, בעלי

זכות בחירה היו 1,340. א' קבלה - 908, ב' - 78, ג' - 87.

למ.ס.פ.ת. הצביעו 1,047, א' - 858-17, ב' - 81-2, ג' - 71-1,

נוער עברי (בכ"א אדר חרפ"ם הצביעו 874: א"ח - 384-9,

הפה"צ 362 - 9, פוע"צ - 80-2, ב"מ 23-1, גוש שמאלי - 7).

מהדו"ח של מ.ס.פ.ת. - לאחר המאורעות ועד חודש מרס

1930 נכנסו למושבה כ-600 פועלים חדשים, ביניהם 160 עולים

חדשים (קבוצי הנוער העברי, השה"צ, הקבוץ המאוחד). כ-500

נשחקקו מאלה במושבה. בימים ההם היה הרוב העבודה כידי הלשכה.

נוצרו ועדי פועלים במקומות עבודה (חברה לפידים, ווייס, מינקס,

בראו, פיקא, יעקבסון). בראשית אפריל היו בחירות למועצת המושבה.

צנז של 2 לא"י מס מינימלי וישיבת שנתיים הפריקו בעד כניסה
פועלים למועצה מקודם. לפי החוקה החדשה העמד המינימום של מס
על 500 מא"י, וישיבת שנה במושבה. מהפועלים נבחרו 2 למועצה
של 15 (מלבד עוד אחד ע"י רשימת מתנחלי הביצה) האכרים בחרו 6.

במאי-אוגוסט 1930 הורע מצב ההסתדרות. בכל יום
נרשמו 300 מח"ע. העבודה הערבית גברה. באוגוסט הוטב מצב
העבודה. הוקמה אז אגודת פועלי הבנין במספר 120 חבר.
אורגנו סקציות טיחים, מרצפים, צבעים, אינסטלטורים ונגרים.
אורגנו העובדות בבתי-אוכל פרטיים במספר 18. אחרי מלחמה
כבשו חוזה הקובע 8 שעות עבודה (במקום 9) יום חופש, 3 לא"י
לחודש מינימום, מס מקביל, פיצויים וקבלה ע"י הלשכה.

ע"פ דרישת ב"כ הפועלים צווחה מועצה הסושה לסגור
בתי המסחר ב-8 בערב. הפקידים (100) לא הצליחו אז לארגן.

מאוקטובר 1930 - עד מרס 1931 הורע שוב המצב:

נחרבו מח"ע - כמאה בחודש אוקטובר, 400 בדיצמבר. החלה
מלחמה. הועמדו משמרות (פוע"צ לקבוצ "הסולל" של השה"צ לא
לקחו חלק במשמרות). כתוצאה מהמלחמה סודרו 100 פועלים. נעשתה
פעולה ארגונית. כ-1.100 משלמים מסים, כ-1.500 חברי ההסתדרות,
מהם 400 נשי עובדים. יש עוד כ-100 בהפה"ס, 50 ב"ברית".
הקבוצים מונים - המאוחד 176 (מהם 72 חברה) הסולל 32, הבונה 24,
הנוער העברי 32, משק הפועלות 17, חבורת הפועלות 16. אגודת
הבנין 140, אופים 14. במשך שנת 1930 נכנסו ממסים 382 לא"י
מאחוזי הלשכה 50,7, מסס חרבות 27,3, שונות 36,7, בס"ה 497,443 לא"י.

הוצאות במשך 1930: משכורות 206 לא"י, חברות 16,5,
נסיעות 9,5, מכשירי כתיבה ודואר 8,4 מאור ונקיון 21, בדק הבית
5, מודעות 8, חגיגות ופגישות 5, ביטוח בהסנה 3,4, למרכי חקלאי
3, לשכח עבודה 120, בס"ה 420,224, תשלום חובות 61,907 - ס"ה
482,127.

מהפרטים שפקדה מ.פ.ת. ביום 14.4.31 היו - 60
פרטים בעבודה עברית טהורה, 108 פרטים בעבודה ערבית טהורה,
139 בעבודה מעורבת; ס"ה פקדו 307 פרטים. שטח העבודה העברית
הוא 3.202 דונם, ופועליו 254, שטח העבודה הערבית 4.898 דונם
ופועליו 396, שטח העבודה המעורבת 5.520 עליו עובדים ערבים -
230, יהודים - 253.

(שטח העבודה העברית: נושא פרי 1.014, צעיר 2.188 פועלים - 264)			
הערבית:	"	"	3.285
"	"	1.613	"
396 -	"	"	"
מעורבת: " " " 3.251			
"	"	2.269	"
483 -	"	"	"
1.133	6.070	7.550	
-----	-----	-----	

בערב - באחור של שעה וחצי - ישיבה עם מ כירוח
מ.פ.ת. לבחינת מצב הארגון, העבודה והתרבות בקרב פועלי ס"ה.
מספר הפועלים בערך 2.000, בחורף האחרון נכנסו לס"ה
פועלים ממושבות אחרות. יציאה כמעט לא הייתה, מהם נמצאים בתח"י
כ-1.570 (עם נשי החברים), כ-400 מחוץ להסתדרות, מהם כ-120
בהפ"מ, כ-50-60 בברית, כ-30 נהגים מחוץ לכל ארגון, כ-80 או

100 חיסונים בהתאחדות החיסונים, מספר בודדים מהעדות המזרחיות.
יש גם מספר פועלים שהיו בהסתדרות ויצאו: משגיחים, מתקשרים
עם בני-בנימין, עם קבלנים, בעלי קרקעות ומגרשים. חוסר-אונה
של ההסתדרות להמציא להם עבודה גורם חשוב בהחזקתם מההסתדרות
ובאי-משיכת הבלתי מאורגנים. מאידך גיסא יש פרוצס של
פרולטריוזיה ביחוד של בנות חושבים, מהן חלק נכנס להסתדרות
בני מהישובי עין-גנים, שהם לרוב בעלי-מקצוע ומומחים הם חברים
"גברי" "צופים כלליים", מכבי, ורק מעטים - כ-10 - בנוער העובד
ובצופים עובדים. כשהמועצה ניסתה לארגנם באגודה מקצועית -
הציגו חנאי שלא ישתייכו להסתדרות ושלא יכניסו אנשים חדשים
למקצוע. הסורים שחינכו נערים אלה הם במקצועות בעלי פרסים,
אף אחד מהם אינו בהסתדרות, אם כי בבחירת המועצה המושבה אחרים
מהם הצביעו בעד ההסתדרות. מבני האכרים יש רק אחד בהסתדרות.
הנסיונות לארגן ועדי פועלים הצליחו רק בזמן
הקטיף, כשרבו הפועלים במקום אחד, כשנגמר הקטיף נחפורו ועדי
הפועלים. אגודת הבנין נחקיימה. היה קושי בקביעת חברות האגודה,
מחוץ למקצועות הדורשים התמחות. רבים הפועלים הקופצים על
האגודה, כי עברו פעם בבנין. קושי שני ישנו באגודה "ביחס
לפועלים הפשוטים ובעלי מקצוע מדרגה ב' וג' מצד בעלי המקצוע.
הללו סנצלים אח הראשונים. בעבודת הקבלניות לא שומרים על שעות
עבודה ועובדים 9-10 שעות ביום. הקבלנים הפרטיים התארגנו
לאגודה "מקצועית".

מספר משלמי מס כ-1.050 (המס הוא 65 מא"י).

בקמ"ח - 950. ביולי 1930 היו 600 משלמי מס. חשולם חמס הורד הודות: .

- (1) להחקשרות עם קמ"ח. דבר זה לא הצליח, כי קמ"ח לא גבתה יותר מ-6 - 7 לא"י לחודש;
- (2) לניכוי חמס ע"י הלשכה, בשעה שהלשכה חלקה עבודה;

- (3) להקפת טועלים קבועים;
 - (4) לרבוי חברי הקבוצים;
 - (5) לבחירות לוועידה ולמועצה.
- הגורמים החיוביים לחשולם חמס באחוז גבוה זהו קבוצים, ארגוני התישבות, פעולה ארגונית של המועצה (בין עובדות בתי-אוכל ובנין), המצאת עבודה ע"י הלשכה, אולם יש כ-500 חברים המסלסים מס מחוץ לגורמים אלה.

זיקת נשי החברים להסדרות רושפת. חלק מהן עובד בשעת הקטיף. משתתפות בבחירות. ארגון נשי חברים אין. ב"נוער העובד" יש 45, עובדים בחקלאות ומלאכה, בני החושבים, זהו חלק קטן של הנוער העובד במושב אשר רובו אינו בהסדרות. המועצה כמעט אינה מספלת בסניף הנוער העובד במובן המקצועי והארגוני. בחינוך הנוער העובד מספלים חברים אחדים.

אגודות סקצועיות: בנין - 150, אופים 14, פקידים (עובדים בבתי-סחר) - 18, אגודה אחרונה סתחילה רק להתארגן.

סלבוד המועצה והלשכה קיימים פה: קפ"ח, קפח סלוד
(400 חבר), מטבת קואופרטיבי (8 חברים, חנובה; אולם קריאה,
מניף הפועל.

התקציב החדשי של המועצה 48 לא"י: משכורת 25
(עובדים 3 אנשים), השאר הוצאות שונות. התכנסת 50 לא"י.
המועצה בריוח.

סיולי 1930 ועד עכשיו נכנסו מחדש 130 חברים
להסתדרות מפועלים שהיו מקודם במושבה.

מצב העבודה:

300 מח"ע רשומים בלשכה, 50 מח"ע רשומים בלשכת
הפה"ס, יש עוד מח"ע לא רשומים. ח"ע יגדל בחדשים הקרובים
(עד סוף יולי). מספרם יגיע עד 500. מהגרות העבודה הערבית,
מצמצמים את העבודה, אין נפיעה חדשה. במסחר יש שיחוק. מרבים
לקנות דוקא בח"א. פשיטת הרגל של הלואה וחסיכון הגדילה הסצוקה.
אכרים פשטו רגל. הם נמסו למעלה מכוותיהם ונסתבכו. רבים
לא משלמים מסים למועצה המושבה. הפקידים כבר לא קבלו שכר זה
שלושה חדשים. חנוכה הבנין קטנה. מצב בעלי מלאכה קשה. תושבים
רבים מחוץ קושי הכצב אופים בעצמם, ומצב האופים קשה. הטבת מצב
העבודה אפשרית או ברובי עבודה עברית או בהגשמת עבודות צבוריות:
כביש קלקיליה, השקאה (צנורות סיזור לעין גנים), העול בביצה.
במקצוע הבנין שכר העבודה 25 לפועל פשוט, פועל
מקצועי - יותר. לרוב עובדים בקבלנות.
בתקלואה יש 263 פועלים יהודים קבועים, לאו דוקא חדשים.

האורזים - לרוב לא חברי ההסתדרות - לא נותנים לאיש
חדש להכנס. לעטיפה ולבירור נכנסו פועלים חדשים. ווייס הציע
בחורף למרכז החקלאי (נמס) להתקשר עם ההסתדרות בענין הקטיף -
אך הדבר משום מה הוזנח ע"י ההסתדרות.

בכל חריפותה עומדת שאלת מניעת התרחבות העבודה

הערבית במושב.

המצב התרבותי.

כ-80% מהצבור מוצאם חלוצי. קושי החיים, במצב

בציוניות ממשטשים את האופי החלוצי של הצבור. פועלי פ"ח

הם בארץ משמונה עד עשר שנים. עשרות אחדות הם פה שהם בארץ

למעלה מעשר שנים. הרוב הם לא יותר מחמש שנים. הזיקה

לחקלאות מתנדפת גם בחלק החלוצי. עובדים ונשואים במושב סחוך

הכרת, רוצים להשתקע ולהתבסס במושב. אם ימצא מקום עבודה

יותר טוב - ינהרו אליו. הציונות לא נחרופה בלבבות, אם כי

ההתלהבות הציונית פחתה. אסנז יש גם באורים שנתיאשו מהציונות.

אילו היה מקום הגירה - היו יוצאים. אולם הרוב רוצה להשאר

בארץ, משום כך נכנסים לארגונים להתישבות. אם התתישבות לא

תצא לפועל - יהיה משבר נפשי חמור. ינסו אז להתאכז בדרך בני-

בנימין, חלק יתיאש לגמרי - בשיתח החולין יש הרבה ציונות,

אך אין היא סימן של קלקול פנימי. שני הדברים הסעניניים את

הפועל: ציונות - וסידור הפרטי, אולם ראיח עצמו כגורם ציוני -

נחלשה. נחרופה הכרת התישבות של חלוציות עצמית בציונות.

נחלשו גם הרצון והיכולת לכך. הפועל שמח על כבוש ציוני,

מצטער על כשלון - אך אינו מוצא אה עצמו כגורם בכשלון וכבוש.
בקבוצים יש 350 חבר, בארגונים כ-160, השאר היו רוצים להתארגן
אילו היה להם סיכוי ועזר להתישבות, כי כמעט כולם היו רוצים
להתישב.

היחס להסתדרות: בשעה התקפה על ההסתדרות מבחוץ
יתלכדו הפועלים סביבה; מהפנים - הוא מעריך את ההסתדרות על-
פי החועלת. בענין הנוגע לפרט לא יוותר להסתדרות. בין חוגים
שונים יש ניגודים. בין חדש וישן, בין בעל-סקצוע ופועל פשוט,
בין בודד וקבוצ. לסועצת המקומית יש בשנה האחרונה יחס מכובד
וטוב. יש אמון מוסרי באנשי הסועצ. העולה בבואו חנה נבון.
יחס הפועל הישן סתמיה ומצער אותו. אינו מוצא כאן חלוציות.
הוא רואה שבזרחים מקושי, מאי-נוחות, מכיבוש. הוא רואה עצמו
סוזנה. הוא מיואש מחוסר בית שאפשר להכנס בו ולשוחח. מצטער
על הפועלים שסוציאליזם הרבה כסף על בגדים יפים. בהמצא עולה
זמן מה - שנה שנתיים בארץ - הוא מחובר על סבוכתו. אולם אז
מחשוררים אצלו ספקות בדבר האידאל העיקרי - אפשרות ההתישבות.
המציאות הפתח-תקוחית שש יעה לרעה על הפועל. יודית
שלמה כאן ברחוב (לא כל החברים הסכימו לקביעה זו) אין כאן
ססבות תרבותיות. יש משחקים בקלפים. בנשף "הפועל" סידרו
וקודי "פוקטרום". מעטים קוראים ספר רציני. במושבה אין
ספריה. ספריה ספיר סגורה כבר שנים אחדות. יש רק חנות סוריה
המשאילה ספרים. הפועל הקבוע ססחגל לבעליו ומתקרב לטפוס של
סשגית (אחדים חושבים זאת לקטרוג מופרז). ההשפעה הבעל-ביתית

גוברת על הפועל. אולם חחת האפר הסרובה שמורה חגחלת. בשעת בחירות לאספה"נ ולועידה היא מחגלה. לא נגוררים אחרי הרויזיוני-סטים ופוע"צ שמאל. רצו לגלות אקטיביות בשעת הבחירות. נחקורה מתוך הדחיפה הפנימית. דבר איגרת מקדונלד נודע כהרף עין בכל מקומות העבודה - ודגו עליו בשעת המנוחה. בחשלוס הסם סחגלה היחס החיובי להסתדרות. מוציאים גם הרבה כסף על ספרים: דביר סרע, "חברה", היסטוריה של וולס. משפט ההסתדרות מפתיר את החבר - אינו רוצה להיות מוצא. (בילנסקי - הצבור ציוני, נאמן להסתדרות ולמפלגה - אבל בלי פחוס ואמונה גדולה. החלון לא מצא בהסתדרות את הסביבה החברתית שחלם עליה, אינו מוצא דאגה מצד ההסתדרות להתישבות). מהרשק - אותי חינכו בחו"ל לראות את ערך הפועל לא בבחירות ובחשלוס סס - אלא בהגשמה עצמית. בארץ לסדו אותי החיים אחרת. הפועל בארץ יורד למדרגת הפועל בחו"ל. הסתדרותנו צריכה להיות לא רק מקמדיה, אלא חלוצית מקמדיה. בסובן זה אנו יורדים, לפועל אין זיקה חלוצית להסתדרות. החלון הבא לארץ מחיפש בדבר היסודי - שעניניו הפרטיים שלובים בעניני הכלל. הפועל מסדר את עניניו לא מתוך החחשבות את הכלל. יש חנאים אובייקטיביים - הסצב בשוק העבודה, עבודה ערבית - הסמחיקים את הפועל מהכלל. אין נכונות לחלוציות יום-יוםית. פועלים רבים לא נענו ללכה למשמרות. הפועל רואה רק עצמו. חברים של הנוער העברי נטלו לתוך זרועות פוע"צ שמאל - כי החחנכו לראות עצמם כחלק של הכלל, ופה לא סצאו זאת בקרב הצבור. בקלוסובה האסנו שיש צבור פועלים מלוכד, בארץ תליא אותנו יחס

הולוול למפעל הקבוץ. מצאנו שלועגים כאן למסירות להסתדרות.
אילו היו פה הפועלים מסורים להסתדרות - היחה הלשכה שלמה
בשוק העבודה למרוח הכל.

(המשך נדחה למחר)

ג' אייר
20 אפריל
יום ב'

ישיבת עם ועד מושב "גח-רמון" (התחיה). לפני
שבע שנים קם הארגון משלשים בעלי משפחה - פועלים חקלאיים
ובנאים. נתקשרו עם החקלאים הלאומיים. נוסדה חברה כפר-
גנים שקנו 3,000 דונם, והארגון בא בדברים עם קה"ק שחרכוש
מאדמה זו חלק בשבילי, מפני יוקר הקרקע - 6 לא"י הדונם -
מרבה קה"ק בחחילה. החברים החליטו אז להשתתף בקניה במכום
של 600 לא"י, מלבד הוצאות שונות וקנו 800 דונם (ישנים,
לא סטריים), מהשטח הזה לא יצלחו לנטיעות כ-250 דונם.
הפרצלציה נעשתה ע"ת הארגון. להקמת הבתים נתקשרה עם חברה
פרטית, והקימו צריפים. מחלקת המושבות נתנה לכל אחד רק 4
לא"י לצריף. רק אחדים הקימו בתים, (רוב החברים הם מאחרי
המלחמה, אך יש גם ותיקים בני 20-26 שנה בארץ). זמן רב לא
חיו מים, והביאו בחמורים מפ"ת. קה"ק חפרה באר ונתנה צנור